ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БИРИНЧИ ПРЕЗИДЕНТИ ЭЛЕКТРОН АРХИВИНИНГ ЯРАТИЛИШИ

doi 10.47267/2181-8207/2020/3-038

Алишер Ишматов,
Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов номидаги илмий-маърифий ёдгорлик мажмуаси, раҳбарининг биринчи ўринбосари, физика-математика фанлари номзоди, доцент

Вероника Аҳмедова
Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги етакчи мутахассиси

Дилшод Аҳмедов
Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети кичик илмий ходими

The article discusses some aspects of the organization of the information system of the Archive of the First President of the Republic of Uzbekistan Islam Karimov. The problem of digitalization of archival activities is quite relevant for Uzbekistan due to the fact that traditional approaches to the construction of information retrieval mechanisms and the organization of information services in archiving today often do not correspond to the required level of efficiency and user needs. As part of the work carried out, the specific task was to organize a software environment for the formation of an electronic catalog of archived descriptions, filling databases of digitized copies of archival materials, as well as flexible multidimensional search and presentation of information. The way to solve this problem is to use the archival information system «AtoM». As a result, a database of digitized archival materials was created, reflecting the life and work of the First President of the Republic of Uzbekistan Islam Karimov, equipped with a developed search and reference apparatus.

Key words: electronic archive, scientific reference apparatus, archival system, archival description, semantic network, AtoM.

«Ислом Каримовнинг ёдгорлик мажмуаси фаолияти давомида унинг асосий вазифаларини амалга ошириш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилди. Хусусан, маълумотлар базасига Ислом Каримов ҳаёти ва фаолиятига оид ҳужжатли маълумотлар, китоблар, фотосуратлар, аудио-видео материаллар, эсдалик буюмлари тўпланган. Ушбу коллекциялар ёдгорлик мажмуаси таркибида фаолият кўрсатаётган музей, архив ва кутубхона фондларининг асосини ташкил этади. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи архив материалларини мамлакат тарихининг кенг контекстида рақамлаштириш ва тавсифлаш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Архивнинг ўзига хослиги шундаки, тўпланган тарихий материаллар миқдори билан бирга ахборот савияси жуда юқори. Шу сабабли, тадқиқотчилар фондга мурожаат қилишлари ва уларда аниқланган фактлар асосида мустақил Ўзбекистон давлатининг шаклланиши ва унинг жаҳондаги ўрни, янги тарихнинг вужудга келишида аҳамияти катта.

Шуни таъкидлаш керакки, ҳар қандай архивнинг ахборот салоҳияти фақат сақлаш жараёнларини тўғри ташкил этиш, ҳужжатларни таҳлилий ва синтетик қайта ишлаш ва маълумотнома-қидирув воситаларини ишлаб чиқиш талаблари бажарилган тақдирдагина амалга ошиши мумкин. Ю.Ю.Юмашева томонидан қайд этилганидек: «Тарихчи-тадқиқотчиларга илмий маълумотнома аппарати (ИМА) архив ҳужжатлари – тарихий манбаларнинг калити эканлигини тушунтириш керак эмас. ИМАнинг тўлиқлиги, ишончлилиги ва аниқлиги кўп жиҳатдан керакли манбалар тўпламини аниқлаш имкониятини ва шунинг учун тарихий ҳақиқатга чиқарилган хулосаларнинг адекватлигини белгилайди. «Айнан архивнинг ИМАси асосий мезон бўлиб, фойдаланувчилар, биринчи навбатда, архив фаолияти самарадорлигини баҳолайдилар.

Электрон архив ИМАни ривожлантириш муаммосининг долзарблиги ҳозирги пайтда ахборот қидириш механизмларини қуриш ва архивлашда ахборот хизматларини ташкил қилиш бўйича анъанавий ёндашувлар кўпинча талаб қилинадиган самарадорлик даражаси ва фойдаланувчи эҳтиёжларига мос келмаслиги билан изоҳланади. Сўнгги ўн йилликларда архивларнинг халқаро амалиётдаги ахборот ишлари сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. Ахборотлаштириш таъсири остида ИМА архив тизимига киритилган маълу-

мотнома ва қидириш воситалари қурилишининг услубий асослари ҳам ривожланди.

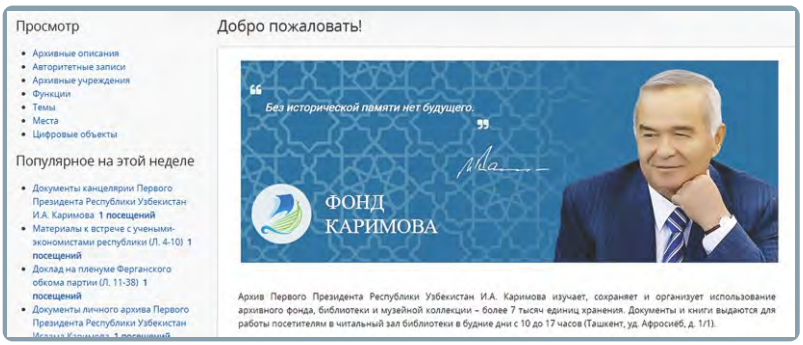
Архив муассасаларининг қуйидаги муҳим вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш муҳим деб ҳисоблаймиз. Биринчидан, архив эвристикаси жараёнларини интенсивлаштириш, излаш муаммоларини ҳал қилиш тезлиги ва самарадорлигини ошириш; фойдаланувчиларнинг ҳужжатли маълумотларга киришини кенгайтириш (тадқиқотчиларнинг ишини сезиларли даражада мураккаблаштирадиган ИМА сифатининг етарли эмаслигидан келиб чиқадиган чекловларни олиб ташлаш). Иккинчидан, архив ҳужжатлари, архивлар томонидан кўрсатиладиган турли хил ахборот хизматларидан, шу жумладан шартнома асосида фойдаланиш интенсивлиги ва самарадорлигини ошириш. Учинчидан, ахборот алмашинуви асосида архивлараро ва халқаро ҳамкорликни замонавий ахборот технологияларидан кенг фойдаланмасдан тасаввур этиб бўлмайди. Шу билан бирга, архивишларини ахборотлаштиришнинг энг муҳим йўналиши бу электрон илмий маълумотнома аппаратини яратишдир.

Юқорида айтилганларга асосланиб, уни электрон муҳитда тақдим этиш муаммоси ва уни ҳал қилиш усулларидан бирини кўриб чиқамиз. НСА архивини ривожлантириш билан боғлиқ илмий ва услубий тадбирлар 2018 йилда ўзимизнинг ҳужжатли маълумотларнинг классификаторини (ҲМК) яратиш билан бошланди.

ҲМК – бу таснифлаш объектлари номлари ва индекслари рўйхати. ҲМК тематик сарлавҳаларининг барча даражаларида бўлинишнинг сантиметрлик принципи таъминланади, бу эса, турли хил тушунчалар иерархияси ва бўйсунишини аниқлаш ва ифода этишга имкон беради. Ҳозирги вақтда ҲМК жадвали фондлар тушунчасига тенг бўлган 12 та асосий бўлимни ўз ичига олади.

Шу билан бирга, ҲМК Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримовнинг ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи архив материалларини рақамлаштириш ва матнли тавсифлаш жараёнида олинган электрон ҳужжатларни туркумлаш учун ишлатилади.

Демак, архившунослик бўйича анъанавий ИМА фондлар, кичик фондлар тавсифларини ўз ичига олади; ишлар, ҳужжатларни рўйхатга олиш; саёҳатчилар; каталоглар, индекслар ва шарҳлар, босма ёки ҳатто ёзма равишда. Ушбу маълумотномалар сақлаш / ҳисобга олиш бўлинмаларининг таркиби ва мазмунини очиб бериш, уларнинг жамғарма тизимидаги тизимлаштиришни бирлаштириш учун мўлжалланган. Аммо архивнинг ўзига хос хусусияти шундаки, кўплаб материаллар (сақлаш / ҳисобга олиш бирликлари) бир вақтнинг ўзида Ислом Каримов музейининг (Музейи) кўргазма экспонатлари ҳисобланади. Яъни, бу ерда архив сақланиши ҳар доим ҳам классик тақдимотга эга эмас – иш папкалари билан жавонлар шаклида. Шу сабабли каталоглар, турли индекслар, шарҳлар ва қўлланмалар шаклида анъанавий маълумот олиш воситаларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ эмас.

1 расм

Архив фаолияти концепциясида дастлаб кенг фойдаланувчилар доирасидаги ишлар сақлаш (ҳисобга олиш) бўлинмаларининг асл нусхалари билан эмас, балки уларнинг аниқ рақамли нусхалари билан, масалан, маълум бир маълумот тизимида, шу жумладан архив тавсифларининг электрон каталоги ва шу билан боғлиқ медиафайллар кутубхонаси билан амалга оширилади деб тахмин қилинган.

Бундан ташқари, архив материалларини рақамлаштириш ва тавсифлаш бўйича доимий равишда олиб борилаётган ишлар тез орада уларни «қўл» режимда, яъни ихтисослашган ахборот тизимисиз қидириш, таҳрирлаш, ишлатиш ва бошқариш жараёнлари ўта ноқулай бўлиб, жуда кўп сонли электрон файлларни тўплашга олиб келди.

Шунга кўра, Биринчи Президент Ислом Каримовнинг электрон архивини яратиш ва ривожлантириш муаммоси доирасида қуйидагича аниқ амалий вазифа қўйилди – архив тавсифлари каталогини шакллантириш жараёнини автоматлаштириш учун дастурий муҳитни ташкил этиш (электрон ИМА), архив материалларининг рақамланган нусхаларининг маълумотлар базаларини тўлдириш, кўп ўлчовли мослашувчан маълумотни излаш ва қидирув натижала-рини тақдим этиш.

Ушбу кўринишда биринчи қийин нуқтани тавсифлаш қоидалари ва кириш нуқталарини стандартлаштириш масаласидир. Кўпгина

ҲМК – бу таснифлаш объектлари номлари ва индекслари рўйхати. ҲМК тематик сарлавҳаларининг барча даражаларида бўлинишнинг сантиметрлик принципи таъминланади, бу эса, турли хил тушунчалар иерархияси ва бўйсунишини аниқлаш ва ифода этишга имкон беради

Архив тизимлари иштирокчилари ўртасида ҳам маҳаллий, ҳам глобал миқёсда ахборот алмашинувининг кучайиши азалдан ушбу соҳада бир қатор стандартларни ишлаб чиқиш зарурлигини келтириб чиқармоқда. Натижада, халқаро архив иши бўйича халқаро архивлар кенгаши ҳомийлигида ишлаб чиқилган бир қатор стандартлар қабул қилинди

архивлар фаол равишда электрон каталоглар ва маълумотлар базаларини яратмоқда. Тўғридан-тўғри кириш имкониятига эга бўлган кўп фойдаланувчи маълумотларини қидириш тизимларининг ишлаши терминология ва ишлатилган сарлавҳаларнинг бир хиллигига, ҳужжатларни тавсифлаш қоидаларига, ушбу тавсифнинг алоҳида элементларини тақдим этиш қоидаларига қатъий талаблар қўяди.

Иккинчи қийинчилик эса, дастурий таъминот билан бевосита боғлиқ бўлиб қолмоқда. Шуни таъкидлаш керакки, умумий қабул қилинган архив тамойиллари ва методологиясини қўллаб-қувватлайдиган, яъни фойдаланувчиларга зарур функцияларни тақдим этадиган ихтисослаштирилган архив дастурлари, албатта, амалга ошириш қийин ва қиммат маҳсулотдир. Бундан ташқари, дастурий таъминот бозори таҳлили шуни кўрсатдики, Ўзбекистонда маҳаллий ишлаб чиқаришга ихтисослашган архив дастурий маҳсулотлар мавжуд эмас.

Архивларнинг ахборот тизимларининг ўзаро алоқаси учун архив тавсифи қоидаларини ва алоқа форматларини стандартлаштириш масалалари услубий жиҳатдан бугунги кунда ўз ечимини топди. Гап шундаки, архив тизимлари иштирокчилари ўртасида ҳам маҳаллий, ҳам глобал миқёсда ахборот алмашинувининг кучайиши азалдан ушбу соҳада бир қатор стандартларни ишлаб чиқиш зарурлигини келтириб чиқармоқда. Натижада, халқаро архив иши бўйича халқаро архивлар кенгаши ҳомийлигида ишлаб чиқилган бир қатор стандартлар қабул қилинди: ISAD (G) – архив тавсифининг асосий халқаро стандарти; ISAAR – юридик шахслар, жисмоний ва оилалар учун архив ҳужжатлари ёзувларини яратиш бўйича халқаро стандарт; ISDF – функциялар ва маъмурий фаолиятни тавсифлаш учун халқаро стандарт; ISDIAH – Архив фондлари сақловчилари – муассасаларини тавсифловчи халқаро стандарт.

Ушбу стандартларга мувофиқ яратилган архив тавсифлари тўлиқ маълумотларнинг тарихий контекстини ифодалашга ва келиб чиқиш ва асл тартибнинг асосий архив тамойилларини қўллаб-қувватлашга қодир.

Ушбу стандартларни ҳисобга олган ҳолда архив тавсифларининг турли хил машинада ўқиладиган коммуникатив форматлари ишлаб чиқилган ва улар ХМЛ спецификацияларига, асосан, кенг қўлланилмоқда. Энг кенг тарқалганлари қуйидагилардир: EAD – кодланган архив тавсифи формати, ISAD(G) билан мос келади; EAC-CPF–ISAAR-га мувофиқ кодланган архив контекст формати (CPF); Дублин Соре – кенг кўламли ахборот ресурсларини тавсифлаш учун метамаълумотларни тақдим этиш формати; MODS – бу MARC кутубхонаси форматига содда алтернатив бўлган XML асосидаги библиографик тавсиф формати.

Ўзбекистонда расмий мақомга эга эмас. Бошқа томондан, Ўзбекистонда ҳам архив тавсифининг барча жиҳатларини тартибга солувчи ўзининг ягона норматив-услубий таъминоти ҳали мавжуд эмас. Шу сабабли, архив ишини ташкил этишнинг халқаро тажрибасини ҳисобга олган ҳолда ISA халқаро стандартларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқлиги тўлиқ асосланади

Шуни таъкидлаш керакки, юқорида кўрсатилган стандартлар Ўзбекистонда расмий мақомга эга эмас. Бошқа томондан, Ўзбекистонда ҳам архив тавсифининг барча жиҳатларини тартибга солувчи ўзининг ягона норматив-услубий таъминоти ҳали мавжуд эмас. Шу сабабли, архив ишини ташкил этишнинг халқаро тажрибасини ҳисобга олган ҳолда ISA халқаро стандартларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқлиги тўлиқ асосланади.

Архив ахборот тизимининг дастурий таъминотига келсак, юқорида таъкидлаб ўтилганидек, уни сифатли ишлаб чиқиш жуда қимматга тушади. Шу билан бирга, ажралмас шарт – бу доимий дастурий таъминотнинг ҳаётий циклини ташкил этиш (доимий техник қўллаб-қувватлаш, хатоларини тузатиш, версияни янгилаш ва ҳ.к.), унга ҳамроҳ бўладиган экологик тизимни шакллантириш, шунингдек, фойдаланувчиларнинг фаол жамоатчилиги. Амалиётдан кўриниб турибдики, давлат томонидан молиялаштириш ҳисобига мустақил ривожланиш, кўпинча, самара бермайди.

Яна бир аниқ вариант – хорижда ишлаб чиқарилган тижорат архив дастурлари учун лицензиялар олиш масаласи. Аммо бу ерда ҳам бир қатор тўсиқлар бор. Биринчидан, лицензиялар жуда қиммат. Қоида тариқасида, дастурий таъминотдан фойдаланиш ҳуқуқлари чекланган ва вақти-вақти билан пуллик янгиланишни талаб қилади, шунингдек, нарх қанча юқори бўлса, фойдаланувчилар сони шунчалик кўп бўлади. Иккинчидан, архивлар каби маълум бир соҳага оид хорижий дастурий таъминот муқаррар равишда муайян иш шароитларига мослашиш ёки ҳатто жиддий ўзгартириш зарурлигини келтириб чиқаради, бу қўшимча молиявий харажатларни англатади.

Юқоридаги ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда, Архивнинг ўзи ва унинг ИМАни электрон шаклда ташкил этиш масаласини ҳал қилишнинг таклиф қилинган усули очиқ кодли бепул дастурий таъминотдан фойдаланишдир. Танланган ёндашув бир қа-ор потенциал афзалликларга эга, жумладан:

- бепул, бу интернетдан бепул юклаб олиш ва фойдаланиш, янгилаш, тарқатиш ва бошқалар учун тўловни талаб қилмайдиган ли-

цензиянинг мавжудлигини англатади;

- тизимнинг барқарорлигини, функционаллигини ва янада ривожланишини таъминлайдиган ишлаб чиқувчилар ва фойдаланувчиларнинг ривожланган жамоаларининг мавжудлиги;

- бепул лицензиянинг ўз эҳтиёжлари учун ҳар қандай дастурий таъминот модификациясига ўзи ёки ҳар қандай учинчи томон ишлаб чиқарувчиларини жалб қилиш ҳуқуқини беришини ҳисобга олган ҳолда маълум бир ишлаб чиқувчидан мустақиллиқдир.

Архивсиз бепул дастурий таъминотнинг бир қатор мавжуд намуналарини таҳлил қилиш ва синовдан ўтказиш асосида «AtoM» тизими Архив ахборот тизими сифатида танланди. Бу архивлаш жараёнларининг кўп қисмини автоматлаштириш учун очиқ манба, кўп фойдаланувчили веб-дастур: сақлаш бирликларини инвентаризация қилиш, архив материалларини каталоглаштириш, рақамли тарқибни қидириш ва кўриш ва бошқалар.

Демак, Биринчи Президент Ислом Каримовнинг Архиви мисолида, ҳозирги кунда биринчи блокнинг функционал имкониятларидан деярли фойдаланилмайди. «AtoM» муҳитидан фойдаланишнинг асосий мақсади ривожланган қидирув ва маълумотнома аппарати билан рақамланган архив материалларининг электрон маълумотлар базасини яратишдир.

Ахборот тизими тақдим этадиган биринчи нарса бу архив материалларининг иерархик тузилишини тавсифлаш қобилиятидир.

1-расм И.А. Каримовнинг электрон архивининг бош саҳифасини кўрсатади, ҲМКнинг дастлабки икки бўлимига мос келадиган ҳозирги вақтда мавжуд бўлган юқори даражадаги ёзувлар (фондлар) кўрсатилган. Улардан бирини танлаш фойдаланувчининг навигация режимини очади ва маълум бир ҳужжатгача тавсифлашнинг кейинги даражаларини кўрсатади.

Архивланган тавсифлар саҳифасининг кўринишини қуйидагича тасвирлаш мумкин. Тўлиқ архив ёзувлари, умумийидан ўзига хосгача кетма-кет тавсифлаш принципига кўра қуйидагича бўлади:

↳ **[Фонд] 01.** Биринчи Президент Ислом Каримовнинг шахсий архивидан ҳужжатлар, 1938 – 2016

↳ ***[Иш] 03.*** *Хорижий давлатларнинг давлат мукофотлари, 1992–2014 йй.*

↳ ***[Ҳужжат] 09.*** *«Фуқаролик хизматлари учун» энг юқори даражали ордени, 2003 й.*

2-расм. Архив тавсифи – Ислом Каримов 2003 йилда мукофотланган «Энг юқори даражадаги фуқаролик хизматлари учун» ордени (Испания). Орденнинг рақамли фотосуратлари ва мукофотлаш тўғрисида Фармоннинг нусхаси бўлган электрон файлнинг бир қисми.

Фойдаланувчи томонидан орденнинг кичик эскизини босиш, бу эрда орденнинг рақамли фотосуратлари ва мукофотлаш тўғрисидаги Фармоннинг нусхасини ўз ичига олган архив тавсифи билан боғлиқ бўлган электрон файлни кўришга ўтиш имконини беради.

Жамғарма ёзувлари асосий ҳисобланади ва архив тавсифининг кейинги даражалари келиб чиқувчи ёзувлари ҳисобланади. Ҳар бир даражадаги архив тавсифининг тузилиши ва мазмуни бир хил, аммо фақат ушбу даража учун зарур бўлган элементлар тўлдирилади. Бундан ташқари, юқори даражадаги майдонларда тўлдирилган маълумотлар қуйи даражадаги майдонлар томонидан «мерос қилиб олиниши» мумкин.

Демак, архив материалларини каталоглаштиришнинг юқоридаги функционал имкониятлари уларни идентификаторлар, сарлавҳалар, тугаш саналари, фонд яратувчиси ва бошқалар бўйича филтрлаш натижалари билан излашга имкон беради. Албатта, бу ҳолда сиз иерархик даражага аниқлик киритишингиз мумкин (фонд – тавсиф – иш).

Боғлиқ луғатларга, мавзули таксономияларга, ваколатли ҳужжатларга келсак, фойдаланувчи нуқтаи назаридан улар кириш нуқталари сифатида ишлайди. Чап панелда асосий кириш нуқталарини кўриш мумкин, шу жумладан: фонд яратувчилар ва архив омборлари ваколатлари ёзувлари, ташкилий

Архивсиз бепул дастурий таъминотнинг бир қатор мавжуд намуналарини таҳлил қилиш ва синовдан ўтказиш асосида «AtoM» тизими Архив ахборот тизими сифатида танланди. Бу архивлаш жараёнларининг кўп қисмини автоматлаштириш учун очиқ манба, кўп фойдаланувчили веб-дастур

2-расм

функциялар, мавзу (лар), географик жойлашувлар ва электрон файллар.

Албатта, тизим фойдаланувчилари метамаълумотлар матнида, шунингдек тўлиқ матнли ҳужжатлар таркибида ўзбошимчалик билан қидириш имкониятига эга. Шу билан бирга, ахборот тизими сифатида «AtoM»нинг тўлиқ салоҳияти таркибни мазмунли тавсифлаш функционал имкониятларидан максимал даражада фойдаланиш билан очиб берилади, бу маълумотни қидиришни интеллектуализация қилишга ва аниқ бўлмаган билимларни аниқлашга имкон беради.

«AtoM», маълумотларни машинада ишлов бериш учун мос шаклда расмийлаштиришга имкон берадиган семантик технологияларни қўллаб-қувватлашни амалга оширади. «AtoM»да кўрсатилган ҳар қандай субъектлар (архив тавсифлари, ваколатли маълумотлар, функциялар, атамалар ва бошқалар) ва уларнинг хусусиятлари тўплами йўналтирилган графикани ташкил этадиган баёнотлар тўплами сифатида ифодаланиши мумкин, бунда вертикаллар субъектлар ва объектлар, қирралар эса предикатлардир.

Электрон архив фойдаланувчиси нуқтаи назаридан семантик тармоқларнинг кўриб чиқилаётган аппарати учун маълум бир дастур фойдаси – бир вақтнинг ўзида нафақат қидирилаётган объект ёки ҳодиса тўғрисида тор маълумотни, балки сўралган объектга тегишли турли хил маълумотларни ҳам олиш қобилиятидир.

Айтайлик, фойдаланувчи «Г.В. Плеханов номидаги Россия иқтисодиёт академиясининг фахрий фан доктори дипломи» номли ҳужжатни топди ва кўриб чиқди. Кейинчалик, фойдаланувчи ушбу университет яна қандай қилиб Ислом Каримов номи билан боғлиқлигини билишга қарор қилди. Университет номи кўрсатилган ҳаволани босиш фойдаланувчига тегишли ваколатли ёзувларни кўришга олиб келади.

Кўриб чиқилаётган семантик аппарат «Vikipediya» интернет энциклопедиясида ишлатиладиган wiki-grafik технологиясига ўхшайди.

«AtoM» ахборот тизимидаги семантик тармоқ маълумотлари бир хил сценарийни шакллантиради, бу тушунчалар, ҳодисалар, сабаб-таъсир муносабатлари тўпламидир. Бу механизмнинг асосий қиймати шундаки, тадқиқотчилар, тарихчилар ва архивчилар Ислом Каримовнинг фаолиятига оид мавжуд маълумотлардан ҳаёт ва ҳаётга тегишли ҳар қандай янги яққол бўлмаган билимларни олиш имконияти билан таъминланади.

Ҳозирги кунда Ёдгорлик мажмуасининг маҳаллий тармоғида Биринчи Президент Ислом Каримовга яратилган электрон архиви фаолият юритмоқда. Архив материалларининг ўн иккита тўпламини рақамлаштириш ва тавсифлаш давом этмоқда ва маълумотлар базаси доимий равишда тўлдирилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Марказий давлат архиви мутахассислари иштирокида AtoM интерфейсини ўзбек тилига тўлиқ локализация қилиш версиясини яратиш бўйича ишлар олиб борилмоқда. Келгусида Ёдгорлик мажмуасининг электрон архиви ва Ўзбекистон давлат архивларининг ташқи ахборот тизимлари, шунингдек, хорижий давлатларнинг архивлари ўртасида ахборот алоқаларини коммуникатив форматдаги архив тавсифларини автоматлаштирилган алмашинуви орқали амалга ошириш режалаштирилган.

«AtoM» ахборот тизимидаги семантик тармоқ маълумотлари бир хил сценарийни шакллантиради, Бу механизмнинг асосий қиймати шундаки, тадқиқотчилар, тарихчилар ва архивчилар Ислом Каримовнинг фаолиятига оид мавжуд маълумотлардан ҳаёт ва ҳаётга тегишли ҳар қандай янги яққол бўлмаган билимларни олиш имконияти билан таъминланади

Адабиётлар рўйхати

1. О комплексе [elektron resurs] / Научно-просветительский комплекс Ислама Каримова. URL: https://bit.ly/3dcpmWM (murojaat qilingan sana: 2020.07.10).

2. Nappo C.A. Presidential Libraries and Museums. New York: Rowman & Littlefield, 2018. 262 p.

3. About the Center [elektron resurs]/ The web-site of Heydar Aliyev Center. URL: https://bit.ly/34dMwYp (murojaat qilingan sana: 2020.07.10).

Алишер Ишматов – Первым заместителем руководителя Научно-просветительском мемориальном комплексе имени Первого Президента Республики Узбекистан Ислама Каримова.

В статье рассматриваются некоторые аспекты организации информационной системы Архива Первого Президента Республики Узбекистан Ислама Каримова. Была проведена работа по формированию электронного каталога архивных описаний, наполнению базы данных оцифрованных копий архивных материалов, разработке гибкого многоаспектного поиска и представления информации. При решении поставленной задачи была применена архивоведческая информационная система «AtoM» и в результате создана база данных оцифрованных архивных материалов, отражающих жизнь и деятельность Первого Президента Республики Узбекистан Ислама Каримова, оснащенная развитым поисково-справочным аппаратом.